

jatno, crkva sagrađena prije velike ranosrednjovj. bazilike, a skromniji ostaci starokršč. crkve Sv. Kuzme i Damjana nalaze se u predjelu Trstenik.

Rušenje Salone u avarsko-slav. naletu u VII. st. znatno je utjecalo i na razvitak splitskoga poluotoka. Dioklecijanova palača sa svojim još uvijek jakim zidinama i očuvanim zgradama, primivši dio stanovništva porušene Salone, pretvorena je u srednjovj. grad Split. Legitimnost grada potvrđena je preustrojem solinske crkve, koju je, prema svjedočenju Tome Arhidakona, proveo Ivan Ravenjanin, prvi splitski nadbiskup. U prvoj fazi razvika srednjovj. je S. bio smješten u okvirima Dioklecijanove palače, kojoj su svi gl. dijelovi preuzeli funkcije novoga grada. Zidine i vrata postali su dio gradskoga obrambenoga sustava, peristil je postao gradskim trgom, Dioklecijanov je mauzolej pretvoren u katedralu, posvećenu Sv. Mariji (ubrzo je u njoj prevladao kult Sv. Dujma, zaštitnika grada). Stražarski hodnik nad Sjevernim vratima pretvoren je u predromaničku crkvicu Sv. Martina, od koje je očuvan bačvasti svod, tranzene, nadvratnik i cjelovita oltarna pregrada iz XI. st. Na isti je način preuređen i stražarski hodnik nad unutrašnjim ulazom Zapadnih vrata u crkvu Gospe od zvonika (izvorno Sv. Teodora), od koje su ostali križnokupolni svodovi, dio oltarne pregrade, te u cjelini očuvan zvonik, najstariji u gradu (kraj XI. st.). Sličan se zvonik nalazio sve do poč. XIX. st. nad pravokutnim hramom, koji je

pretvoren u srednjovj. krstionicu (crtež L. F. Cassasa iz 1782). U kripti hrama nalazila se ranosrednjovj. crkva Sv. Tome, a u gornjem je prostoru postavljen kršni zdenac (najkasnije u XII. st.). Jedna od prizemnih dvorana Dioklecijanove palače preuređena je u srednjovj. turnjačnicu. Na nekoliko mjesta unutar palače očuvani su ostaci stambenih kuća s obilježjima predromaničke arhitekture; kuća I od vestibula (danas Urbanistički zavod Dalmacije) pripada osebujnom tipu jednočelijske kuće s radionicom u prizemlju i stambenim prostorima na katu, kojemu se prilazilo vanjskim stubištem (balaturom), i s kuhinjom u potkrovlju. Istome je tipu pripadala nešto raščlanjenija kuća u Arhidakonovoj ulici, od koje je očuvana bifora (u Muzeju grada), ukrašena pletenim motivima.

Širenje grada u ranome sr. vijeku započelo je izgradnjom predgrada. Najstarije su građevine na tome prostoru crkve, od kojih Sv. Mihovil »na obali« svojom osnovom jednobrodne građevine sa širokom apsidom nastavlja tradiciju starokršč. arhitekture. Od crkve Sv. Julijane u Marulićevoj ul. očuvana je u cjelini polukružna apsida, dok su od crkve Sv. Lovre, po kojoj je municipalni trg dobio ime, i od Sv. Marije de Taurello ostali ulomci oltarnih pregrada. Blizu sjeverozap. kule palače sagrađena je predromanička crkva Sv. Eufemije (Sv. Benedikta), koja je 1069. uklopljena u ženski benediktinski samostan. Od crkve su ostali samo donji slojevi zida,

SPLIT, plan užega središta grada (s Dioklecijanovom palačom) i kronološki prikaz gradnje: 1. Južna vrata, 2. kule, 3. Zapadna vrata, 4. Sjeverna (»Zlatna«) vrata, 5. Istočna vrata, 6. kriptoportik, 7. središnja dvorana Dioklecijanova stana, 8. velika dvorana Dioklecijanova stana, 8a. blagovaonica (triklinij), 9. vestibul, 10. Dioklecijanov mauzolej (danas katedrala Sv. Dujma), 11. peristil, 12. ostaci terma, 13. ostaci Venerina hrama, 14. Jupiterov hram (danas krstionica), 15. crkva Sv. Roka, 16. crkva Sv. Filipa, 17. palača Cindro, 18. crkva Gospe od zvonika, 19. palača Agubio, 20. Papalićeva palača (danas Muzej grada), 21. crkva Sv. Martina, 22. Carrarina poljana, 23. crkva Sv. Dominika, 24. palača Cambi, 25. palača Karepić, 26. stara gradska vijećnica (danas Etnografski muzej), 27. Narodni trg, 28. Trg braće Radić, 29. palača Milesi, 30. gradski kaštel, 31. palača Tartaglia, 32. Mala Papalićeva palača, 33. ostaci crkve Sv. Marije de Taurello, 34. crkva Sv. Duha, 35. ostaci crkve Sv. Eufemije (Sv. Benedikta)

